

РОЗНЫМІ ШЛЯХАМІ

характары. Га-
та ж адрознівае
многія творы
апошніх год.

Валянціна РЫМОВА

сучаснік, воб-
раз эпохі.

Дарчы, аб-
гледачы. Ён так

На выставы экспануеца па-
латно А. Гландзіна «Працоў-
ныя людзі Кузбаса». Гэта ра-
бота, бадай, у вялікай меры
характэрызуе пошукі многіх
мастакоў: прастату сюжэта, аб-
гуленасць кампозіцыі, ману-
ментальнасць форм.

Мастак падкрэслівае ў сваіх
героях самае галоўнае — унут-
раную прасветленасць, якая іх
аб'ядноўвае. А. Гландзіна ім-
кнецца стварыць прыўзняты,
абгулены і смалчаны вобраз
сучасніка. Гэтай задачай ён па-
дабрэўшае ўсе выхваленыя
сродкі. Ён амаль цалкам ад-
маўляецца ад дэталей. Фігуры
запэўняюць амаль усё палатно.
І мы глядзім на іх энзаў, ус-
прымаючы іх больш значымі.
Манументальнасць, да якой
звртаецца мастак, арганічна
вынікае з яго задумкі. Карціна
ўспрымаецца як насценны
рэліеф, фрэска ці мазаіка. Адна-
клена гэта імкненне да вялі-
кай адгуленасці, на жаль, ро-
біць тэроў Гландзіна заанада
адальнейшым.

Цяжка і складана шылі
сапраўднага мастацтва. Не ад-
разу часам заўважым фальш.
На першы погляд твор здаецца
сучасным, і толькі ўважлівы і
строгі погляд дазваляе разгля-
дзець усю вонкавую гэтых по-
шукаў сучаснага стылю. Усё
ёсць у пейзажы ўкраінскага ма-
стака А. Папова «Дарога ў но-
вы порт». Тут і складаны ра-
курс а невычарпным гарызо-
нтам, і яркі дэкаратыўны колер, і
фрагментарнасць кампазіцыі, і
лаканізм. Але ўсё гэтыя пры-
ёмы аказваюцца знешнімі.

Мастацтва хваліце гледзца,
калі яно прасякнута вялікімі
думкамі і пацудзімі мастака,
калі гэтыя пацудзі арганізаваны
ў ім. Аб гэтай ісціне ўспамі-
наем яшчэ і яшчэ раз, гледзя-
чы на работы, у якіх за вонка-
вай настановай факта нічо-
га не знаходзіць ні глядзца, ні
крытык. Так, хутка пацверд-
зіцца, звышчым падтрымліва-
ваны да яго бярвенні.

Гэта сцвярджэнне А. Глан-
дзіна «Хутка спыць». Так, на-
ступіла вясна. Сталі і глі-
дзючы ў неба жаласнікі на ве-
лізарным (толькі на памерках)
палатне І. Віеру «Вясна». Так,
пылі ішчэ не засасфальтаваны
вуліцы новага раёна пакрыў ку-
заў грузавіка на карціне
А. Пушніна «У раёне новабу-
доўляў». Але мастакі абмяка-
ва фіксуе ўсё гэта, а гля-
дзца стаіць перад вялікім палат-
ном і не можа апраўчыце, якія
ж задачы ставіў? перад сабой
аўтар твора: Проста ж паказаць
чалавека, апрачутага ў сучасны
насяком, з тварам, накіраваным
у будучыню (або проста ў пра-
стор — гэта ў залежнасці ад
фантазіі гледзца), аўсім яшчэ
не значыць стварыць вобраз

сама вельмі змяніўся за апош-
нія гады. Вырасла, значна вы-
расла яго патрабавальнасць. Ён
прымячае ўсё: і павярхоў-
насць, ілюстрацыйнасць асоб-
ных твораў, і недастаткова
шырыню ў выбары тэм, і не
заўсёды сур'ёзны пошукі но-
вых сродкаў выяўлення. Гля-
дзца не даруе мастаку фальшу
ні ў чым. Яму не абмякава
шліх і лёс савецкага мастацтва.
І творчы цудоўнага не мо-
гуць забываць аб вялікай адказ-
насці перад тымі, для каго ства-
раецца твор.

Калі глядзім на карціну
А. Пушніна «У раёне новабу-
доўляў» і хочацца змахнуць
пыль, што ўеўся ў машыну, на
памяць прыходзіць палатно,
якое хоць і адсутнічае цяпер у
экспазіцыі (яно знаходзіцца на
выставы ў Бельгіі), але, не-
сумнення, знаёмае беларускаму
гледзцу. «Гудзе зямля салі-
горская...» М. Данцыга. Пафас
будулі, перададзены маладым
мастам у сіпільны і непры-
метны ні па ідэяй ірысцы
колеру, ні па размерках палатне,
набыў лірычны змацывальна-
сць. Мастак любіць тых, а
кім расказвае, ведае і глыбока
адчувае атмасферу будоўлі. Не
выпадкова карціну лічылі леп-
шай ва ўсім беларускім раздзе-
ле на Усесаюзнай выставы, не
выпадкова яна экспануецца пас-
ля Дрэздэна і Берліна ў Бру-
сэлі.

Аналогіі ўнікаюць і іншага
роду. На выставы прадстаўле-
ны некалькі наюрмортаў.
Амаль усе яны, выкананыя мас-
лам ці акварэлю, у лінара-
торы ці гравіры на дрэве, га-
ворца аб асноўнай тэндэнцыі —
расказаць аб сучасніку, уба-
чыць рэчы, што заўсёды ў нас
перад вачыма. Ул. Саксон у
сваім «Вячэрнім наюрморце»
расказвае аб свайм сучасніку не-
параўнальна больш, чым В. То-
караў у карціне «Лета», дзе ад-
люстраваны людзі амаль у на-
туральную велічыню. «Вячэрні
наюрморт» — гэта не наюр-
морт у нашым звычайным уяў-
ленні. Гэта — паэтычная апі-
ска, дзе мастакі чалавек
паказвае, свеце нашых з вамі
пацудзіў і цудоўны. І за ўсім,
што і як адлюстравана (кантэ-
кігі, пейзаж новага горада, які
раскінуўся ў вачэйным змрок
за акном), стаіць чалавек дру-
гой палавіны XX стагоддзя.

Наюрморт беларускай ма-
стаці В. Жолтат «Лясныя звя-
нкі» выкананы ў той жа час.
Аб гэтым сведчыць надпіс на
палатне. А яшчэ што? Ці рас-
каза гэты наюрморт каму-не
будзе аб тым чалавеку, які пры-
мусяў гудзець салігорскую зям-
лю? Тонкі, гарманічны па коле-
ру наюрморт Жолтат пазбаў-
лены аднак часу. Ён зроблены
з густам, можна крыху сентыме-
тальна, але штосціць ёсць у ім
традыцыйнае, не па-свойму, не
па-свёняшчаму ўбачанае.

Цяжка шылі перабудовы,
перааснавання кананізаваных
прыёмаў і кананізаванага мыс-
лення. Але там, дзе няма по-
шукаў — няма мастацтва наогу-
л. У яшчэ большай ступені
гэта адносіцца да мастацтва,
якое прэтэндуе на вялікі па-

літычны тэм, на высокае гра-
мадзянскае гу-
чанне.
На гэтай вы-
ставы ў Мінску
няма тых велізарных, параней-
шаму фальшыва-парадных па-
лотнаў, якія яшчэ прадстаўлялі
ў Маскве асобныя мастакі Бела-
русі, Украіны і БССР. І гэта
не выпадкова. Гэтыя творы,
якія атрымалі рэзка адмоўную
ацэнку гледзцаў і крытыкі, ой-
муль належыла месца на руло-
нах у запісках музеяў ці вер-
нуцца ў майстэрні сваіх ства-
ральнікаў.

Там гэтых работ — тэма не-
парыўнай сувязі партыі і наро-
да — адна з самых складаных
і адназначных, не знайшла яшчэ
дастаткова ўвасаблення ў на-
шым жыццёвым, іменна трады-
цый, аджыўшы, несучасныя,
непрыкметныя ў нашы дні,
калі мастак па прывычцы абмя-
жоўваецца апаўдана-сюжэ-
ным бокам або следам прычы-
нам фотадэкаменталізму, пара-
джаюць знешне парадныя, а ў
сапраўднасці халодныя, павяр-
хоўныя творы, якія былі прад-
стаўлены на выставы ў Маскве
мастамі Я. Зайцавым, М. Хмяльком і іншымі.

Па традыцыі, якая складалася
ў той час, на выставках і ад-
борачных камісіях не заўсёды
не толькі смела і прычыпова,
але і недастаткова прадэс-
нава ацэньваліся творы.
Уднёна «важасць» тэм
засланы часам сапраўднаму
значнасць, а правільнай ізнач-
насць гэтых работ. Ці не таму
яны з рэспубліканскіх выставак
трапілі на Усесаюзнаю? Ці не
таму і крытыкаваліся яны ўжо,
так сказаць, «постфактум», як
гэта было і з карцінай Я. Зай-
цава на грамадскіх абмеркаван-
нях, у водгуках гледзцоў або ў
выступленнях на з'ездзе бела-
рускіх мастакоў. Такі, з дазволу
скажуць, «дыпламатычны пады-
ход», маўляў, мы пашлём, а
там разберуцца, не можа па-
мачы мастаку ў яго рабоце, у
яго творчым росце, не прынясе
карысці і нашаму мастацтву ў
цэлым. Не ўсёякі традыцыя ва-
та развіцця. Здаецца, часам аб
гэтым забываюць і таму трап-
ляюць у няёмкае становішча.

За апошнія гады ў наша ма-
стацтва прыйшло многа талена-
вітай моладзі, якая шукае, дзе-
рае. Вялікае месца творы мала-
дых мастакоў займаюць і на гэ-
тай выставы. Нельга не адзя-
чыць, што маладыя — аўтары
амаль усе найбольш цікавых
работ. Гэты факт не можна
радавацца. Гэта ж тыя, каму су-
джана тварыць мастацтва буд-
учыні А. Барадзіна, О. Кудра-
шова, П. А. Смольні, А. Дум-
ча, Р. Валіерс, Н. Катанжана
і інш. Зусім надаўна пакінуты
студэнцкі майстэрні і аўдыто-
рыі, Цяпер яны выступаюць з
вялікім поспехам, праяўляюць
іліючы цікавасць да ўнутрана
значнага тэм і вобразаў. Някай
часам іх творы гукаць ліччэ
толькі як заўвагу на будучае,
някай не заўсёды адчуваецца ў
іх сапраўднае самастойнасць,
але пчырае імкненне знайсці
свой шлях, сваю мову, заўсёды
сучасную і выразную, — раду-
юць.

Між іншым, работы некаго-
рых маладых выклікаюць і за-
конную трывогу. Адкуль у ма-
стацкую моладзь з'яўляецца та-
кі падыход да тэм, які пера-
твараў таленавітага латышска-
га жывальца І. Зарына ў бес-
страшнага, абмякавага фікста-
ра падзеі? Яго палатно «Мы
абмякаем» (1961) не яна і сле-
ду той маліючынасці, якая ха-
рактерна была для яго як «Ля-
тышскіх стралякоў» (1957-73),
цікавых кампазіцыйных рашэн-
няў карцін, створаных у
1958—1960 гг. («Якая вышы-

«ПАЛЯРНИК»

П. Смольні, А. Смольні

ні!», «У нас ужо кроквы...»).
Ці не ад няведання жыцця, ці
не ад неглыбокага пранікнення
ў тэму, акаго не кампенсуе
знешнімі «сучаснымі» прыё-
мамі, нараджаюцца гэты сум, ілю-
страцыйнасць, нейкая паспеш-
насць, якія характарызуюць но-
вую работу Зарына? Гэтыя пры-
танне міжволі паўстае, калі гля-
дзім на драўляныя натуршчы-
каў у саляноўнах.

Выстаўка дэманструе не толь-
кі дасягненні савецкага маста-
цтва апошніх год, але і дэзавіе
адкуль тыя цяжкасці, у якіх
нараджаюцца сапраўднае, новае
мастацтва, нараджаюцца той су-
часны стыль, аб якім столькі
спрачаюцца і які павінен мець
на ўвазе сапраўднае багацце
творчых індывідуальнасцей.

Выстаўка яшчэ і яшчэ раз
дэманструе, што галоўным,

асноўным імкненнем перадавых
мастакоў усяго саюзнага рэспуб-
ліц з'яўляюцца пошукі новых
шляхоў развіцця савецкага ма-
стацтва, якое паўней задаваль-
няла б духоўныя запатрабаван-
ні нашага сучасніка. І калі мы
гаворым аб манументальнасці,
як аб адной з характэрных ры-
саў савецкага жывальца апошніх
год, то тут ўспамінаем і
А. Гландзіна з Новакузнецка,
і В. Зарына з Кіева, і Г. Гел-
лава з Тбілісі, і І. Клычава
з Ашхабада, і многіх іншых ма-
стакоў, чые творы прадстаў-
лены ў экспазіцыі. Нейкая здэ-
люка радасці каларыту, паў-
накроўнасць адрозняюць пейза-
жы, наюрморт, тэматычныя
кампазіцыі армянскіх мастакоў,
якія здолелі сонечны, яркі ка-
ларыт сваіх палотнаў зрабіць
сродкам перадачы сучаснага

светаадчування і стварыць
вобраз сённяшняй Савецкай
Арменіі. А калі побач бачыш
змястоўныя, пабудаваныя на
танчэйшых танавых адноснах
палотны эстонскіх жывальцаў,
то адразу ж ўспамінаеш аб тым
багаці нацыянальных школ,
якое складае аснову і сілу са-
вецкага выяўленчага мастацтва.
Цяпер усе яны побач — прад-
стаўнікі розных нацыянальна-
сцей, розных творчых школ.

Адкрыццё Усесаюзнай вы-
ставы ў Мінску мае вялікае
значэнне для культуры жыцця
Беларусі. Яна памажа і мас-
такам і гледзцу глыбей пазна-
міцца з творчасцю мастакоў са-
юзнага рэспубліц, паможэ больш
правільна зразумець, ацаніць
моцны і слабы бакі беларус-
кага нацыянальнага выяўленча-
га мастацтва.

РАСКАЖЫ, АГРАНОМ, ПРА ЧАЙКОЎСКАГА!

Пульхныя ад папер, шэрыя і
зялёна-блакітныя канцільярскія
папкі, лічыльнікі з пацімелы-
мі касткамі, сельскагаспадар-
чыя плакаты на сценах, навед-
валі, якія штосціць высят-
ляючы ці проста зайшлі дэда-
цыя пра апошнія навны... Сло-
вам, кантора як кантора ў калі-
сцы гэтай саўтасе. А вось пача-
ства тут не зусім тыповае. Нача-
ства — гэта кіраванні студэн-
цкага аддзялення, студэнт экан-
амічнага факультэта Сяргей Ко-
рачэў. Ён вельмі малады, твар
абмертвы, рукі шорстка ад пра-
цы.

Разгаварыліся. Крутачоў
расказаў, як цікава і карысна
праваў лета ў Палычцынах, ста-
дэнты эканамічнага факультэта;
якія стварылі ўпершыню ў Го-
рацкай акадэміі студэнцкі ад-
дзяленне. Там яны самі былі і
«акадэмікамі» і аратымі. Да-
лей, які і трэба было чакань, гу-
тарна пайшла аб акадэмічных
справах наогул, аб перабудове
вучэбнага працэсу, прадкытава-
ні новых задачамі, якія па-
стаўлены цяпер перад вёскай,
аб заўважэнні дні сельскагас-
падарчых вчу, аб сувязі тэорыі з
практыкай — самым слабым яна-
е ў нашай аграмічнай наву-
цы.

Калі тэм быццам вычарпала-
ся, Сяргей спытаў:
— Як думаеце, што мяне
яшчэ хваліць?
І сам адказаў:
— Праблема эстэтычнага вы-
хавання студэнта сельскагаспа-
дарчых навукаўных устаноў.
Так, такі востра праблема,
якая не перыць адкладу...

І быццам падкінуў у кассю
сусняку — размова ўспынула
зноў.

Сяне разгаварыў і довадаў
Сяргея — пераказваючы, важ-
кіх — зводзіла да наступнага.

На спецыяліста, які пры-
дзе цяпер працаваць на вёску,
гледзяць не толькі як на чала-
века, які ўмее складаць карма-
выя рацыёны і разгортваць се-
вазатары, рамантаваць чаты-
рохтактаны рухавікі ўнутранага
згарання. Не! У ім хочацца ба-
чыць і чалавека, здольнага калі
не ўначаліць, то, прынамсі,
дзейна ўключыць у работу па-
перабудове ўсёй вёскі на наму-
нісцкім лад. Хочучы адлучыць
яго мадальне і ўменне раскрыць
людзям чаруючую сілу генія
Гітлі, магутны патрыятычны
дух палотна перасоўнікаў, най-
глыбейшую мудрасць талстоў-
скага слова. Мала таго, спецыя-
ліст сельскай гаспадаркі паві-
нен і гэта зусім не марна па-
трабаванне памачы вырасці і
развіць свой талент сельскім
паэтам, кампазітарам, жываль-
цам. Ды і сапраўды, хто ж зро-
біць гэта, калі не аграном, на-
стаўнік, заахвочнік, урач? Нель-
га ж сур'ёзна спадзявацца, што
ўсё выйдзе адэн культсвагера-
ботнік. Не выцягне, калі нават у

яго будзе здольнасць хоць ад-
баўляць.

— Але вось бада, — Крута-
чоў развёў рукамі, — у наша-
га брата на такую дзейнасць
пакуль што не хапае паруха. І
вось чаму. Калі «праграма
№ 1», гэта значыць праграма
падрыхтоўкі спецыялістаў для
работы на палях, на фермах, у
майстэрнях, цяпер можна лі-
чыць, адрагулявана, то «пра-
грама № 2» (назавём яе так)
акцыяўляюцца прымытна, на
хаду. А клопаты аб 2-й прагра-
ме па ідэі павінны быць не мен-
шыя. Інакш гледзячы, што ат-
рымліваецца. У акадэміі, як
правіла, ідзе народ з вёскі. Не
скажот, што ў сельскіх школах
ва ўсёякі разе ў большасці іх,
эстэтычнае выхаванне дрэннае.
Дзе выпускніку папоўніць пра-
бел? У Горкаў? Але Горкі, на
жаль, яго папоўняць у вельмі
малых дозах, аўсім не такіх,
якіх вымагаюць сучасныя запат-
рабаванні. А з Горка малады
спецыяліст зноў накіроўваецца ў
вёску і зноў — частей за ўсё
сэдзіцца на той жа бедня эстэ-
тычны паёк. Кола, такім чынам,
замыкаецца.

Сяргей, бясспрэчна, мае ра-
цыю. Як жа, аднак, разамкнуць
гэта кола?

Тое, што «закладзена» ў пра-
граму эстэтычнага выхавання
студэнта сельскагаспадарчых
навукаўных устаноў, няма
не можна лічыцца нават мініму-
мам. Паспярэбуйце за 30 лекцый-
ных гадзін правесці іх хоць бы
паскораным крокам ад Леанар-
да да Віны. Пятэрбургі і Мадра-
да да нашых дзён! Нематчыма!
Спадзявацца на расшырэнне
праграмы па эстэтыцы яшчэ
цікавей — курс падрыхтоўкі квалі-
фікаваных спецыялістаў сель-
скай гаспадаркі і так перагружа-
ны. Значыць, стаўку трэба ра-
біць на пазалекцыйны цыкл, на
стварэнне ў навукальнай устано-
ве і вавал яе такой атмасферы,
якая перыметра выхоўвала б
у людзях сапраўдную вялікую
абстракт.

А з гэтым у Горках справа
абмяжана няма. У акадэміі
дзейнічае праўда, універсітэ-
цкае мастацкае выхаванне, але яно
не па сіле даць такіх ведаў. Ві-
даць, размаў, і намагаюцца на-
вучыць бы іншымі.

Перш за ўсё патрэбна база.
Да вайны Горкавая акадэмія
мела свой тэатр, надручна аб-
сталяваны. Тутэйшыя няждана-
вы і собінавы спявалі на яго
сцэне ў «Натацкіх-Палтаўцы»,
«Запарожцы за Дунаем». Тэатр
згарэў у гады вайны, і цяпер
у акадэміі няма нават Дома
культуры і невядома калі ён бу-
дзе пабудаваны. Пакуль што да
паслуг студэнтаў звычайна
аўдыторыі, якія прыстасаваныя
да патрэбы пад глядзельныя
залы.

Час вывесці Горкі на шыро-
кую мастраць, па якой курсі-
руе самая моцная канцэр-
тныя брыгады, самыя багатыя
перасоўныя выставы, самыя
падырхаваныя лектары. Ска-
жучы дазволіць, прыяджаючы,
абслугоўваючы, выконваючы і
нават перавыконваючы планы...
Назваўць працэнт «ахопу»,
колькасць мерапрыемстваў і
да т. п. Што ж, фантаў, зразу-
ме, не абвергне. Але можна
прывесці і іншыя прыклады.

Не так даўно ў Дзяржаўным
мастацкім музеі БССР экспан-
валіся работы беларускіх маста-
коў, якія пабылі за рубжом.
Цікава выстаўка Чаму б не
прывесці яе хоць на тыдзень у
Горкі і не зазіраць наго-не-
будзь а ўдзельніку выставы,
калі ён раскажа і аб сваіх ура-
жаннях ад зарубажных пейзажаў,
і аб прагрэсўных мастаках За-
ходняй Еўропы і аб пільных у
сучасным зарубажным выяўле-
ным мастацтве? Карысна было б
для будучых аграномаў і
заахвочнікаў? Напэўна!

А хіба складана было пры-
весці ў Горкі хоць бы частку

ДОБРЫ ПАДАРУНАК

Бібліятэка Палаца культуры
прафсаюзнай аказвае дапамогу
прафсаюзнай бібліятэкам пра-
дпрыемстваў сталіцы ва ўклек-
таванні кніжнага фонду. Так, на-
даўна была ўклектаваная біб-
ліятэка палітвыя, мастацкай і
тэхнічнай літаратуры ў колькас-
ці 800 экзэмпляраў кніг для Мін-
скага механічнага завода.

Сярод кніг многа твораў бела-
рускіх пісьмемнікаў. Тут творы
І. Шамякіна, раманы «Калі злі-
ваюцца рэкі» П. Броўкі, «Сяні-
Р. Мурашкі», «За годам год»
Ул. Карпавы, «Вясна пад стрэхам»
А. Адамовіча і іншыя творы.
Аматары літаратуры шчыра па-
дзякавалі бібліятэчным работнікам
за падарунак.

КРОЙ ЗЯМЛІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Нарэшце, у гэты саўдны і вя-
лікі паход уключылася і наша
рэспубліка. Іншытамы спар-
борніцтва выступілі калектывы
прадпрыемстваў Рэчыцы. Яны
абавязаліся стаць на варце
Дняпра і дабіцца, каб ужо ў
бліжэйшым будучым някія
шкодныя прынесі не трапілі ў
яго воды. Неўзабаве падобныя
абавязальствы былі прынятыя
Беларускага Саюза. Так,
Дняпро і Прыпіль, Сож і Бярэ-
зіна, Заходняя Дзвіна і Нёман
адлучылі на сабе гаспадарскія
кляпаты рабочых калектываў —
ахоўніку прыроды і яе пе-
раўтваральнікаў.

Спаборніцтва разгараецца,
яно дае ўжо рэальныя вынікі.
Пабыўаў на прадпрыемствах
Рэчыцы і вы ўбачыце, з якой
настойлівасцю тут выконваюць
свае абавязальствы. Фанера-
мэбелы кэбінат праклаў лінію
назорнай качаліцаўца да стан-
цыі біялагічнай ачысці. Завод
дубільных экстрактаў падабраў
пляцоўку для палёў фільтраван-
ні і рыхтуюцца да будаўніцтва ачы-
шчальных канструкцый. Калек-
тывы завода масла і сухаго мала-
на абсталяваў хлаваратну, ад-
раўніваюць станцыю перапам-
поўні і глядзельныя калодзежы.
У Віцебску быў праведзены ма-
савы агітэла з'езд у фабрык, і ў
ў выніку прынятыя мор рад
прадпрыемстваў перастаў ўжо
забуджваць Заходнюю Дзвіну.
З палёгкай удзільку Сож у ра-
ёне горада Гомеля. Тут завод
«Гомсельмаш» пачаў будаўні-
цтва каналізацыйных сетак і ачы-
шчальных канструкцый. Фабры-
ка імя 8-га сакавіка падключы-
лася да гарадскіх каналізацый-
ных сетак і перастала зусім за-
бруджваць раку. Гэтыя кароткія

будзённым паведамленні гаво-
раць аб тым, што паступова на
шляху броду да вадаёмаў паў-
стаюць надзейныя перашкоды.

Ці значыць, што ўжо можна
даць адбой трыгве. Рана, вель-
мі рана. Сведчанне таму —
горкі лёс Свіслачы, асабліва ў
раёне сталіцы рэспублікі —
Мінска. Паглядзіце на раку
здалёк і вы ўбачыце прыгожую
карціну: паглыбленая і папшыра-
ная, яна спакоейна разлілася між
гранітных набярэжных, праця-
кае пад высокім мостам праспек-
та і трапіла далей пад засен
тустых дрэў, што звесілі над
яе свабодзе ў раёне парку.
Ніког яна трапіла ў спакоенае
ложа зліваў туюто, што пры-
вольна раскінулі дыяна сакаві-
цы траў. Але, на жаль, такі
гэта выглядае толькі здалёк.
Калі вы не хочаце сапсаваць гэ-
тае ўражанне — не падыходзь-
це да ракі блізка. Вы адчуеце,
як патыхае ад яе непрыемным
пахам і ўбачыце, як тусты слой
граў і тустых плям пакрыў яе
мутную паверхню.

Чаму ж так? Тлумачэнне, зраз-
умела, знаходзіцца. Горад вы-
рас, спажывае вады прадпры-
емствамі, устаноўамі і насель-
ніцтвам намнога павялічылася, а
каналізацыйная сетка і ачы-
шчальныя канструкцыі не мо-
гуць уабраць усё забруджаныя
сцёчныя воды. Даўно ўжо трэба
было ўзмацніць тэмпы будаўні-
цтва ачышчальных канструкцый і
каналізацыйных сетак. Але з
гэтым чамусці не спяшаюцца.
Зноўдзень выхад прадпрыемстваў
і устаноў спускаюць у раку
вельзавыя масы неачышчаных
вод праз так званы аварыйны
выпускні. Але што гэта за воды?
Вось прыклад: у ліўнёвы калек-
тар «Няміга» які выходзіць у
Свіслач у раёне плошчы імя
8-га сакавіка, сцякаюць мутныя
паветрыяныя круглыя суткі —
з лясні і чыгуначнай бал-
ніцы, з паравознага і вагона-
монтажна дэпо, з тонкасунона-
га камбіната. А такіх жа ава-

рыіных выпускаў у межах го-
рада — больш за два дзесяткі.
Калі ж улічыць, што ёсць прад-
прыемствы, і сярод іх такія гі-
ганты, які аўтамабільны і трак-
тары, якія спускаюць сцёчныя
воды непасрэдна ў Свіслач,
можна сабе ўявіць, якой паку-
тні з'яўляецца яна. Ды калі б
толькі яна — гэта было б паў-
бады. Ад гэтай цярплі ўсёй
горад. Бада Свіслачы ўжо не-
прыгодна нават для

